

Terveyden- ja hyvinvoinnin laitos
Sosiaali- ja terveysministeriö

Viite: viranomaisohjaus 5.3.2026, VN/7718/2026-STM-1

Lupa- ja valvontaviraston järjestämislain 30 §:n 2 momentin mukainen selvitys sosiaali- ja terveydenhuollon yhdenvertaisesta toteutumisesta vuonna 2025

Itä-Uudenmaan hyvinvointialue

Johtopäätöksiä valvontahavainnoista saadusta kokonaiskuvasta

Oma-valvonta on ollut vaihtelevaa. Tarkastustoiminta on painottunut sosiaalihuoltoon. Terveydenhuollosta tarkastuskertomuksia on toimitettu niukasti. Rajattujen lääkevarastojen osalta tarkastustoiminta on toteutunut.

Valvontatoiminnassa saatuja tietoja ei ole aina hyödynnetty palvelujen laadun varmistamiseksi, muun muassa on ilmennyt toistuvasti lääkehoidon toteuttamiseen liittyviä samoja epäkohtia.

Valvontalain 34 §:n mukaisen ilmoitusvelvollisuuden toteutumisessa on ollut puutteita.

Perusterveydenhuollon hoitoon pääsyssä on ollut puutteita.

Yhteydensaanti perusterveydenhuoltoon ja suun terveydenhuoltoon ei ole aina toteutunut.

Itsemääräämisoikeuden toteutumisessa on ollut paikoin puutteita iäkkäiden ympärivuorokautisen palveluasumisen yksiköissä.

Yhteisöllisen asumisen palvelussa on ollut kehitettävää.

Palvelujen järjestäminen. Palvelujen saatavuuden ja jatkuvuuden osalta hyvinvointialue on esittänyt huolen riittävästä rahoituksesta.

Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen

Oma-valvonnassa on ollut kehitettävää. Hyvinvointi ja terveyden edistäminen (hyte) monialaisena kokonaisuutena edellyttää yhteistyötä eri toimialojen ja organisaatioiden välillä. Oma-valvontaohjelmassa on kirjaus hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä, mutta puutteiden korjaamistapojen kirjaamisessa on kehitettävää. Oma-valvonnassa on huomioitava hyte-tehtävät ja koko hyten kokonaisuus, mukaan lukien ehkäisevä päihdetyö ja siihen liittyvä erityislainsäädäntö. Ehkäisevässä päihdetyössä on kehitettävää sekä kunta

että hyvinvointitasolla ja on vältettävä erillisten ja irrallisten toimien syntyä. Omavalvonnasta tehtyihin havaintoihin perustuen kaikille hyvinvointialueille, Helsingin kaupungille ja HUS-yhtymälle on annettu ohjausta hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lakisääteisten tehtävien hoitamiseksi. Ohjausta on annettu alueellisten hyvinvointikertomusten ja suunnitelmien laadinnasta, mielenterveyden edistämisestä sekä kuntien kanssa tehtävästä yhteistyöstä. (Ohjaus.)

Lasten, nuorten ja perheiden palvelut (pl. psykiatrinen esh)

Henkilöstön saatavuus vaihtelee palveluittain. Hyvinvointialueella on ollut vajetta koulupsykologeista erityisesti lasten, nuorten ja perheiden palveluissa. Kaikki hyvinvointialueen sosiaalityöntekijän vakanssit on täytetty. (Ohjaus.)

Lasten ja nuorten mielenterveys-, päihde- ja riippuvuustyössä on ollut kehitettävää. Hyvinvointialueella lasten ja nuorten psykososiaaliset palvelut on yhdistetty omaksi palvelualueeksi edistämään muun muassa palvelujen yhteensovittamista. Päihteitä käyttäviä nuoria ohjautuu palveluihin vain vähän. Sosiaali- ja terveydenhuollon yhteinen asiakas- tai hoitosuunnitelma ei ole vakiintunut käytäntö. Yleisesti voidaan todeta, että alaikäisten vieroitus- ja katkaisuhoitoon pääsyssä on alueellista vaihtelua. Palvelu tuotetaan pääosin lastensuojelulaitoksissa ja siihen pääsyn edellytyksenä on yleisesti huostaanotto tai kiireellinen sijoitus. Monella on pelko hakea apua ja pelko tulla leimatuksi. Lisäksi nuoret pelkäävät huostaanottoa, eivätkä ole tietoisia muista lastensuojelun tukitoimista ja soten palveluista. Nuorille ongelmia aiheuttavat sirpaleiset palvelurakenteet, työntekijöiden vaihtuvuus ja aikataulujen yhteensovittamisen vaikeus. (Ohjaus.)

Lasten ja nuorten hoitoon ohjaamisessa ja yhteistyössä on ollut kehitettävää. Päihdepsykiatrisesti lievästi ja keskivaikeasti oireilevat lapset ja nuoret putoavat usein palvelujärjestelmän väliin. Lapset ja nuoret ohjautuvat useimmiten suoraan erikoissairaanhoidon ilman matalamman kynnyksen väliportaita. Hyvinvointialueella palveluiden pohjana peruspalvelut ja palvelutoiminta on integroitu Lanupe-palveluiden kokonaisuuteen. Palvelujen toteuttaminen edellyttää muun muassa erikoissairaanhoidon konsultaatiotukea, erityisesti psykiatriassa sekä tiivistä yhteistyötä opiskeluhuollon ja lastensuojelun välillä. Sivistystoimi kantaa vahvempaa vastuuta koulupudokkaista. Sairaanhoidajia on jalkautettu kouluille. YTA-yhteistyö on hyödyllistä, vaikka volyymit ovat pieniä. Edelleen kehitettävää on lasten ja nuorten palvelupolkujen selkeyttämisessä ja yhtenäistämässä sekä oikea-aikaisen hoidon ja tuen varmistamisessa kaikissa nivelvaiheissa. (Ohjaus.)

Työikäisten sosiaalipalvelut

Ei valvontahavaintoja.

Mielenterveys-, päihde- ja riippuvuuspalvelut

Mielenterveys- ja päihdekuntoutujien yhteisöllisen asumisen palveluissa on ollut kehitettävää. Mielenterveys- ja päihdekuntoutujien yhteisöllistä asumista ei ole tuotettu omana palveluna. Päätöksen toimeenpanoon kuluvaan aikaan ei seurata. (Ohjaus.)

Vammaisten henkilöiden palvelut

Yhteisöllisen asumisen palveluun pääsemisessä on ollut kehitettävää. Palveluun pääsy ei ole aina toteutunut lakisääteisessä määräajassa. (Ohjaus.)

Iäkkäiden sosiaalihuollon palvelut

Omavalvonnassa on ollut kehitettävää tarkastustoiminnan osalta. Havaittuihin epäkohtiin ei ole aina puututtu, annettu ohjausta tai edellytetty korjaavia toimenpiteitä. (Tarkastuskertomus.)

Henkilöstövajetta on ollut sairaanhoitajissa, lähihoitajissa ja hoiva-avustajissa. Omavalvonnasta tehtyihin havaintoihin perustuen kaikille hyvinvointialueille ja Helsingin kaupungille on annettu ohjausta, että iäkkäiden ympärivuorokautisen palveluasumisen henkilöstömitoituksen on vastattava asiakkaiden palvelujen tarvetta. (Ohjaus.)

Kotihoidon palvelujen toteutuneissa tunneissa on ollut puutteita. Asiakkaiden palvelutunnit eivät ole toteutuneet suunnitellusti kaikissa yksiköissä. Toisaalta yksiköiden osuus, joissa palvelutunnit toteutuivat yli suunniteltujen tuntien, on ollut korkea. Kotihoidon riittävyden seurannassa sekä palvelu- ja hoitosuunnitelmien ajantasaisuudessa on ollut kehitettävää. On ollut epäselvyyttä siitä, ettei kotihoidon asiakkailta saa käyttää rajoitustoimenpiteitä. (Valvonta.)

Palvelurakennetta on kevennetty. Iäkkäiden palveluissa on tehty palvelurakenteen keventämistä vuosina 2024 ja 2025, johon liittyen on lisätty yhteisöllisen asumisen paikkoja. Ikääntyneiden yhteisöllisen asumisen palvelukuvaus on ollut vasta valmisteluvaiheessa. (Ohjaus.)

Itsemääräämisoikeuden toteutumisessa on ollut paikoin puutteita. Iäkkäiden ympärivuorokautisen palveluasumisen yksikössä on käytetty itsemääräämisoikeutta rajoittavia menettelyjä tai välineitä ilman lääkärin hoitopäätöstä, eikä itsemääräämisoikeutta rajoittavien välineiden käytöstä ole aina tehty asianmukaisia potilasasiakirjamerkintöjä. (Valvonta.)

Henkilöstön osaamisessa ja lääkärikonsultaatioiden saatavuudessa on kehitettävää koko Etelä-Suomen aluehallintoviraston alueella. Omavalvonnasta tehtyihin havaintoihin perustuen hyvinvointialueille ja Helsingin kaupungille on annettu ohjausta, että iäkkäiden ympärivuorokautisen palveluasumisen yksiköissä tulee varmistaa henkilöstön osaaminen asiakkaiden terveydentilan seurannassa ja äkillisiin muutoksiin reagoimisessa. Lisäksi tulee varmistaa lääkärikonsultaatioiden saatavuus kaikissa

tilanteissa. Ohjausta on annettu myös iäkkäiden kaatumisten ennaltaehkäisystä sekä kaatumistapaturmien seurannan huomioimisesta. (Ohjaus.)

Perusterveydenhuollon avo- ja vuodeosastohoito sekä suun terveydenhuolto

Hoitoon pääsyssä on ollut puutteita. Hoitoon pääsy perusterveydenhuoltoon kuuluvaan kiireettömään hoitoon ei ole aina toteutunut laissa säädettyjen määräaikojen puitteissa. (Valvonta.)

Yhteydensaanti perusterveydenhuoltoon ja suun terveydenhuoltoon ei ole aina toteutunut lainsäädännön mukaisesti, eikä hoitoon pääsyn tietoja ei ole aina julkaistu lain edellyttämällä tavalla. (Valvonta.)

Henkilöstössä on ollut vajetta. Perusterveydenhuollon avo- ja vuodeosastohoidossa on ollut puutteita potilaiden hoidon järjestämisessä potilasturvallisella tavalla siten, että henkilöstön määrä ja osaaminen vastaisivat potilaiden hoitoisuutta. (Valvonta, ohjaus.)

Lausunto- ja selvityspyyntöihin vastaamisessa on ollut puutteita. Selvityspyynnössä pyydettyjä tietoja ei ole aina toimitettu, eikä vastattu selkeästi selvityspyynnössä esitettyihin seikkoihin. (Valvonta, kantelu, ohjaus.)

Somaattinen erikoissairaanhoito

Hyvinvointialue ei tuota palvelua.

Ensihoito ja päivystys

Hyvinvointialue ei tuota palvelua.

Omavalvonta ja valvonta

Valvontalain mukaisessa ilmoitusvelvollisuuden toteutumisessa on ollut kehitettävää. Tilanteita, joista valvontaviranomaiselle tulee ilmoittaa ei ole aina tunnistettu. Valvontalain mukaisia ilmoituksia on toimitettu vain vähän. Omavalvonnasta tehtyihin havaintoihin perustuen kaikkia Etelä-Suomen aluehallintoviraston alueen hyvinvointialueita, Helsingin kaupunkia ja HUS-yhtymää on ohjattu valvontalain 34.2 §:n mukaisesta ilmoitusvelvollisuudesta. (Ohjaus.)

Huumausainelääkkeiden käsittelyssä, huumausainelääkehoidon toteuttamisessa ja huumausainelääkkeiden kulutusseurannan säilyttämisessä on ollut epäselvyyttä ja kehitettävää koko Etelä-Suomen aluehallintoviraston alueella. Omavalvonnasta tehtyihin havaintoihin perustuen hyvinvointialueille, Helsingin kaupungille ja HUS-yhtymälle on annettu ohjausta huumausainelääkkeiden käsittelystä ja huumausainelääkehoidon toteuttamisesta ympärivuorokautisessa palveluasumisessa sekä huumausainelääkkeiden kulutusseurannan säilyttämisestä sosiaalihuollon toimintayksiköissä. (Ohjaus.)

Yhteisöllisen asumisen palvelussa on ollut kehitettävää. Kaikissa yhteisöllisen asumisen yksiköissä ei ole yhteisiä tiloja. Yhteisöllisen asumisen yksiköt ovat pääosin vanhoja, pohjaratkaisut eivät tue sosiaalista kanssakäymistä edistävän toimintaa. Palveluntuottajilla on ollut haasteita ennakoida ja toteuttaa yhteisöllisen asumisen tiloja koskevia vaatimuksia. (Ohjaus.)

Yhteisöllisen asumisen sosiaalista kanssakäymistä edistävässä toiminnassa on ollut kehitettävää. Palveluntuottajat eivät aina erota sosiaalista kanssakäymistä edistävää toimintaa tavanomaisista arjen toiminnoista. Omavalvontasuunnitelmissa ei ole pääsääntöisesti erikseen eritelty, miten sosiaalista kanssakäymistä edistävää toimintaa toteutetaan. (Ohjaus.)

Perusoikeudet eivät ole aina toteutuneet yhteisöllisessä asumisessa.

Itsemääräämisoikeuden rajoittamista on kohdentunut tupakoinnin rajoittamiseen ja ainoastaan henkilökunnan saattama tai luvalla ulkoiluun. Suurin osa ulkoilua rajoittaneista yksiköistä on ollut ns. hybridiyksiköitä. (Ohjaus.)

Yhteisöllisessä asumisessa ei ole aina huomioitu muuttunutta lainsäädäntöä.

Palveluun on sisältynyt vanhan palveluasumisen tavoin kotihoidon palvelut ja tukipalvelut, eikä niitä ole nähty yhteisöllisestä asumisesta erillisinä palveluina. Kyseisten palvelujen osalta ei ole aina ollut käytössä erillistä riittävyyden seuranta. Tarkastuskäyntien yhteydessä ei ole kuitenkaan havaittu tilanteita, joissa asiakkaat eivät saisi riittävästi kotihoitoa tai muuta palvelua. Yhteisöllisen asumisen omavalvontasuunnitelmissa on ollut puutteita siten, ettei niissä ole huomioitu valvontalakia, ne ovat sisältäneet vanhoja lakiviittauksia, Valviran omavalvontamääräystä ei ole huomioitu, rikosrekisteriotteen tarkastamista ei ole aina huomioitu eikä asiavastaavien tiedot ole olleet ajan tasalla. (Ohjaus.)

Lisätietoja antavat tarvittaessa ryhmäpäällikkö Sari Vainikainen ja sosiaalihuollon johtava ylitarkastaja Sari Husa, puh. 0295 254 000 (vaihe).

Ratkaistu: 29.04.2026
Ratkaisija: Oresmaa Niina (LVV)
Virka-asema: Yksikön päällikkö
Esittelijät:
Vainikainen Sari (LVV), Ryhmäpäällikkö

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu
asiankäsittelyjärjestelmässä.
Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Selvitys
29.4.2026
LVV-S/33957/2026
Julkinen

Lupa- ja valvontavirasto
Postiosoite: PL 20, 13035 LVV
Puhelinvaihde: 0295 254 000
kirjaamo@lvv.fi | lvv.fi